

ÔN TẬP VĂN BẢN:

BÀI THƠ VỀ TIÊU ĐỘI XE KHÔNG KÍNH

- Phạm Tiến Duật -

BIP....BIP

BIP....BIP

CÔ GÁI MỞ ĐƯỜNG

Tốp Ca
Quân Khu 7

OFFICIAL

I. Tìm hiểu chung

- Phạm Tiến Duật (1941-2007), quê Phú Thọ

- Ông là gương mặt tiêu biểu cho thế hệ nhà thơ trẻ thời chống Mỹ.

-Thơ ông thường viết về thế hệ trẻ trong kháng chiến chống Mỹ với giọng điệu trẻ trung, sôi nổi, tinh nghịch, sâu sắc.

- Phạm Tiến Duật được đồng nghiệp và bạn đọc nhiều thể hệ ca tụng là "con chim lửa của Trường Sơn huyền thoại", "cây săng lẻ của rừng già", "nhà thơ lớn nhất thời chống Mỹ".
- Thơ của anh cất lên bên những hố bom còn khét mùi thuốc nổ, từ những con đường đầy tiếng bom như tiếng thú.
- Ông từng bộc bạch: “Tôi gắn bó máu thịt với Trường Sơn và có thể nói Trường Sơn đã đẻ ra nhà thơ Phạm Tiến Duật. Trước đây, bây giờ và sau này nếu tôi viết được chút gì neo lại trong lòng bạn đọc chính là nhờ những năm tháng ở Trường Sơn”.

phạm tiến duật
ở hai đầu núi

THƠ • tpm

phạm tiến duật
vàng trắng
quầng lửa

thơ

văn học

PHẠM TIẾN DUẬT VÔ THANH AN

Chú Thỏ
BAY VÀO
MỌI

KIM DỒNG

PHẠM TIẾN DUẬT

VÀNG
TRẮNG
VÀ NHỮNG
QUẦNG
LỬA

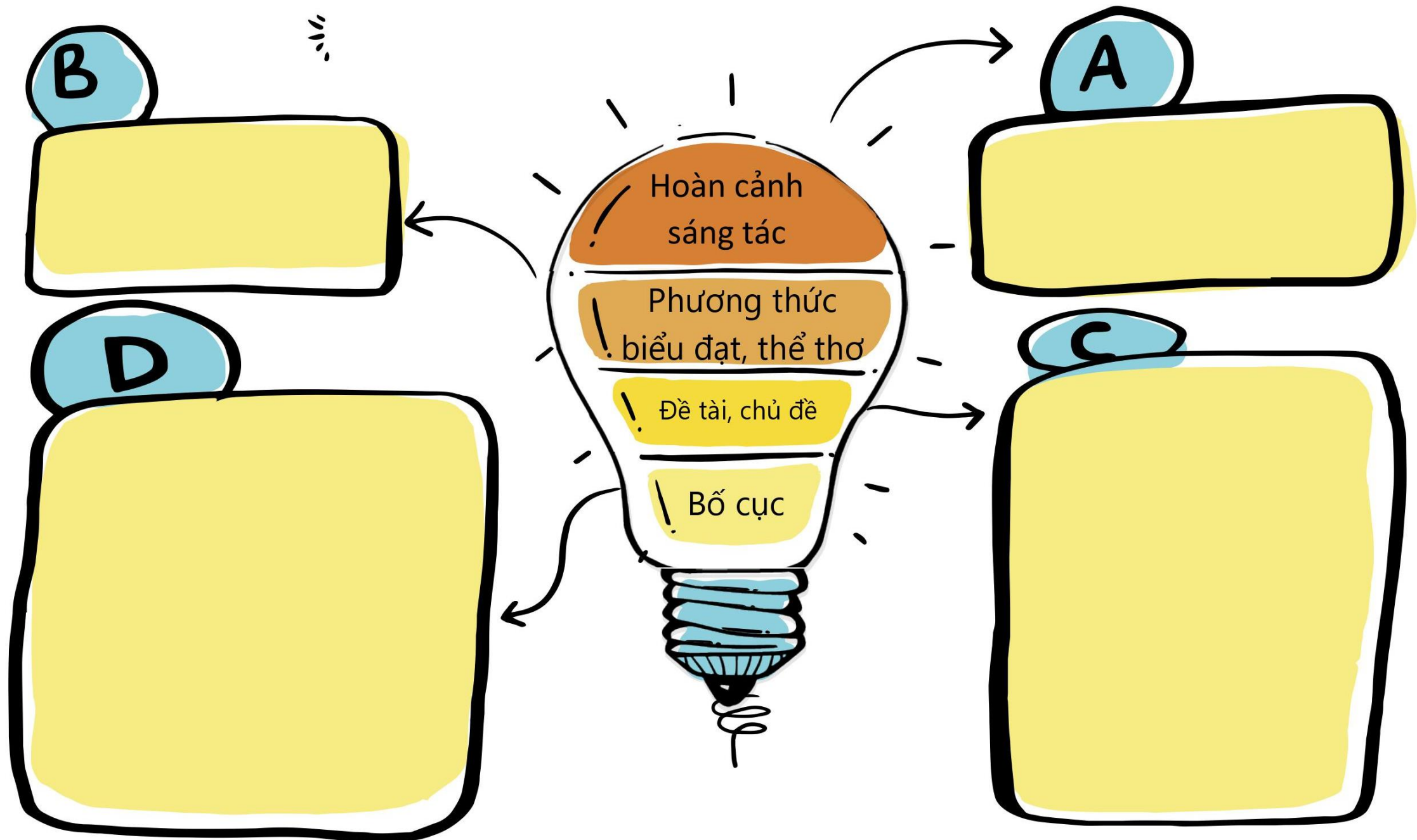
PHẠM TIẾN DUẬT

thơ
một
chặng
đường

**BÀI THƠ VỀ TIÊU ĐỘI XE
KHÔNG KÍNH**

Trích tập thơ:

Vàng trắng quàng lửa

Tác phẩm: *Bài thơ về
tiểu đội xe không kính*
sáng tác năm 1969.

PTBĐ: Tự
sự + Miêu
tả + Biểu
cảm

Thể thơ:
Tự do

Đề tài:
Người lính
và chiến
tranh

Khổ 1+2: Tư thế
thể hiên ngang
của người lính

Khổ 3+4: Tinh
thần dũng cảm,
lạc quan bất
chấp khó khăn
gian khổ

Khổ 5+6: Tinh
thần đồng chí
đồng đội của
người lính

Khổ 7: Lòng yêu
nước và ý chí
giải phóng

Nhan đề:

Bài thơ về tiểu đội xe không kính

- ✓ Nhan đề lạ, độc đáo.
- ✓ Làm nổi bật hình ảnh của toàn bài: xe không kính.
- ✓ Thể hiện cách nhìn, cách khai thác chất thơ của hiện thực, của tuổi trẻ hiện ngang, dũng cảm.

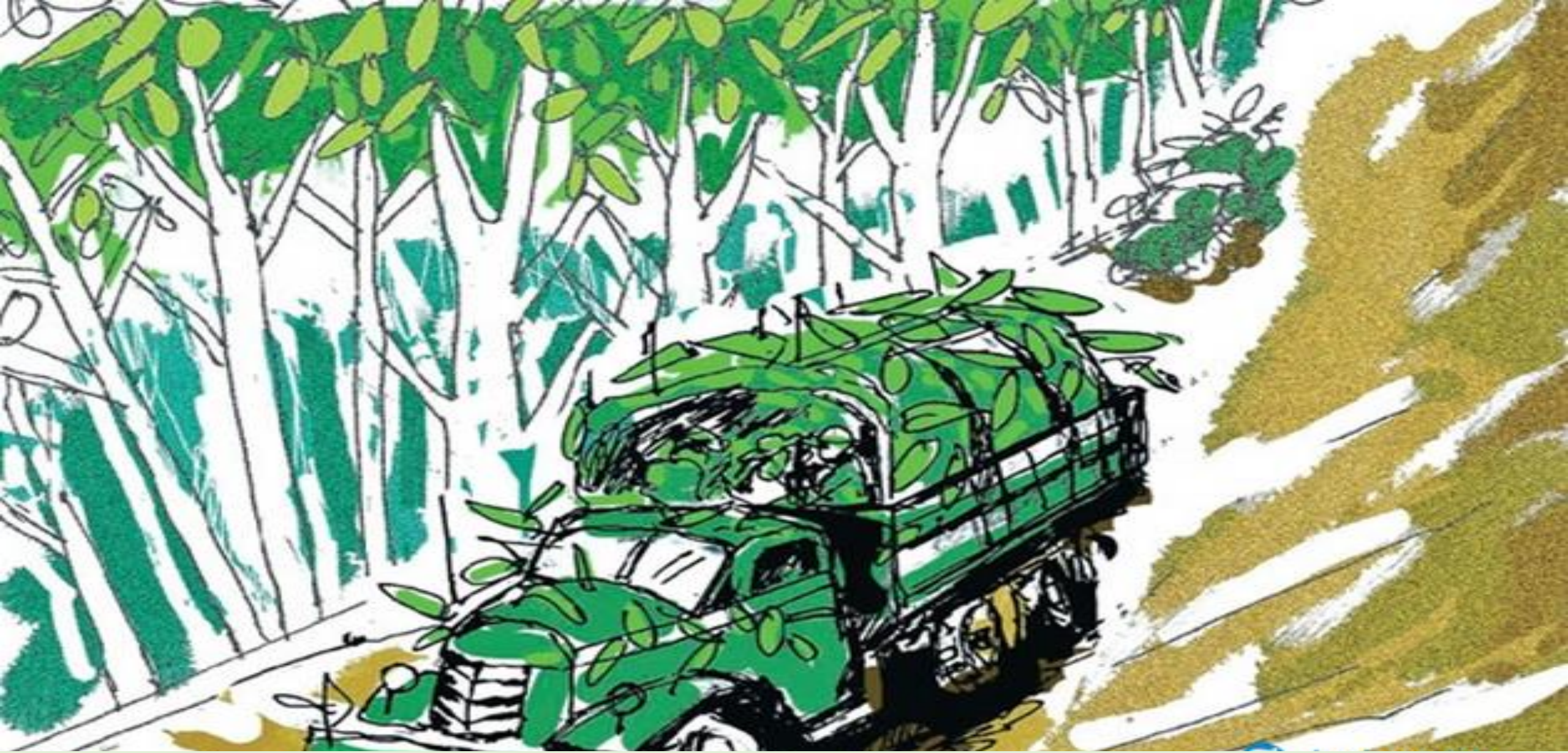

Tôi phải thêm “ Bài thơ về...”,
để báo trước cho mọi người
biết rằng là tôi viết thơ, chứ
không phải một khúc văn xuôi.
**Bài thơ về tiểu đội xe không
kính** là cách đưa chất liệu văn
xuôi vào thơ, những câu thơ
“đặc” văn xuôi được kết hợp
lại trong một cảm hứng chung.
(Phạm Tiến Duật)

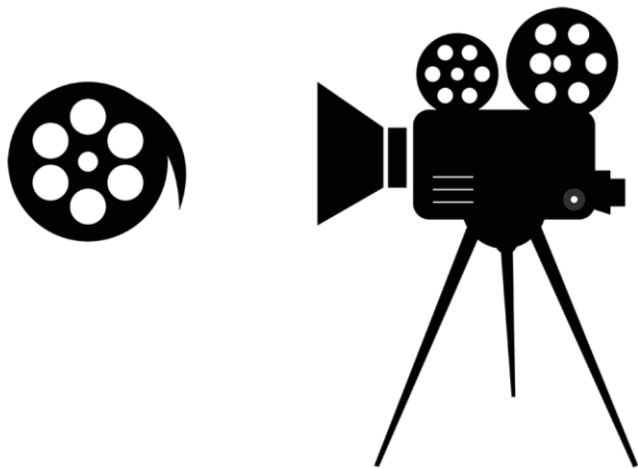
II. Đọc hiểu văn bản

1. Hình ảnh những chiếc xe không kính

Hình ảnh những chiếc xe hiện lên trong bài thơ có những đặc điểm gì? Ý nghĩa của cách miêu tả đó?

Hình tượng xe

Không kính; không đèn

Không có mui xe

Thùng xe có xước

**Từ trong bom rơi, hợp thành
tiểu đội**

**Vì: Bom
giật, bom
rung**

**Nhưng:
Xe vẫn
chạy vì
miền Nam**

Giọng điệu thơ: ngang tàng,
hóm hỉnh

Nghệ thuật liệt kê, điệp ngữ

**→ Hình ảnh chiếc xe hiện
lên chân thực, trần trụi.**

Ý nghĩa

Thể hiện sự khốc liệt của chiến tranh

Làm nổi bật hình ảnh người lính lái xe kiên cường, quả cảm.

Thể hiện hồn thơ nhạy cảm với nét ngang tàng, tinh nghịch, yêu thích cái lạ của Phạm Tiến Duật

→ Hình ảnh chiếc xe không kính đã trở thành hình tượng độc đáo của thơ ca kháng chiến.

2. Tinh thần dũng cảm, lạc quan bất chấp khó khăn gian khổ

**Ung dung buồng lái ta ngồi
Nhìn đất, nhìn trời, nhìn thẳng**

...

**Nhìn thấy gió vào xoa mắt đắng
Nhìn thấy con đường chạy thẳng vào tim
Thấy sao trời và đột ngột cánh chim
Như sa, như ùa vào buồng lái**

**HÌNH ẢNH NGƯỜI CHIẾN SĨ
LÁI XE**

Hình ảnh người
chiến sĩ lái xe
hiện lên qua
những chi tiết
nào? Nêu nhận
xét của em.

Ung dung buồng lái ta ngồi Nhìn đất, nhìn trời, nhìn thẳng

Đảo ngữ +
Giọng điệu tự
tin, mạnh mẽ →
**Tư thế thoải
mái, ung dung,
đường hoàng**

Nhịp thơ 2/2/2 +
Điệp ngữ “nhìn” +
Không gian
khoáng đạt: đất,
trời, thẳng → **Tầm
nhìn phóng
khoáng, rộng mở**

→ **Tư thế hiên ngang của một dân tộc anh hùng**

Nhìn thấy gió vào xoa mắt đắng

Nhìn thấy con đường chạy thẳng vào tim

Thấy sao trời và đột ngột cánh chim

Như sa như ùa vào buồng lái

- **Những cảm giác mạnh, bất ngờ và thú vị**
- **Hòa nhập với thiên nhiên rộng lớn**

→ Người lính trẻ trung, cá tính, tâm hồn yêu thiên nhiên.

**Không có kính, ừ thì có bụi,
Bụi phun tóc trắng như người già
Chưa cần rửa, phì phèo châm điếu thuốc
Nhìn nhau mặt lấm cười ha ha.**

**Không có kính, ừ thì ướt áo
Mưa tuôn, mưa xối như ngoài trời
Chưa cần thay, lái trăm cây số nữa
Mưa lùa gió vào khô mau thôi**

Liệt kê + Động từ mạnh
“tuôn”, “xôi”, “phun”

So sánh + Điệp cấu trúc.

→ *Chất liệu thơ đầy ắp tính
hiện thực và thời sự*

Mặt lấm bụi: Chưa
cần rửa, cười ha ha

Áo ướt mưa: Chưa
cần thay, khô mau
thôi

Điệp ngữ: **ừ thì, chưa cần, thôi** mang đậm khẩu khí +
Điệp cấu trúc: **không có ...; ừ thì ...; chưa cần ...**

Giọng điệu thơ ngang tàn

➤ Nhìn trực diện, không né tránh khó khăn

➤ Người lính lái xe với tâm hồn trẻ trung, tinh thần dũng cảm, lạc quan, kiên cường

Những chiếc xe tù trong bom rơi

Đã về đây họp thành tiểu đội

Gặp bạn bè suốt dọc đường đi tới

Bắt tay qua cửa kính vỡ rồi.

Bếp Hoàng Cầm ta dựng giữa trời

Chung bát đũa nghĩa là gia đình đấy

Võng mắc chông chênh đường xe chạy

Lại đi, lại đi trời xanh thêm.

Anh hùng nuôi quân Hoàng Cầm

- Họp thành tiểu đội
- Gặp bè bạn, bắt tay nhau
- Chung bát đũa = gia đình

→ Tình đồng đội chân thành, bộc trực mà sâu sắc.

Lại đi, lại đi, trời xanh thêm

→ Niềm vui ra trận, sự tin tưởng vào tương lai.

Khi lên xe ta chưa quen nhau
Lúc xuống xe ta đã thành bè bạn
Ta tựa lưng vào bốn năm tấn đạn
Chúng ta đi đường dài
Mấy trăm xe và mấy trăm người
Nhắm mặt trận tiến vào như cơn lốc
Những trái tim xếp theo hàng dọc
Suốt đường dài hồi hộp biết bao
nhiều”

(Chim Lạc bay)

**Không có kính, rồi xe không có đèn,
Không có mui xe, thùng xe có xước,
Xe vẫn chạy vì miền Nam phía trước:
Chỉ cần trong xe có một trái tim.**

Cấu trúc tăng tiến, quan hệ từ: vẫn

Điệp ngữ + Liệt kê

Hình ảnh ảnh hoán dụ: trái tim

Hiện thực càng khốc liệt, tinh thần càng
kiên cường

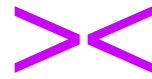

Ý chí quyết thắng vì miền Nam

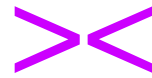
Thủ pháp đối lập tương phản

Không có kính, đèn, mui,
thùng xe xước

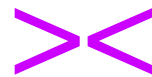
Có một trái tim

Thiếu thốn về vật chất

Giàu có tinh thần

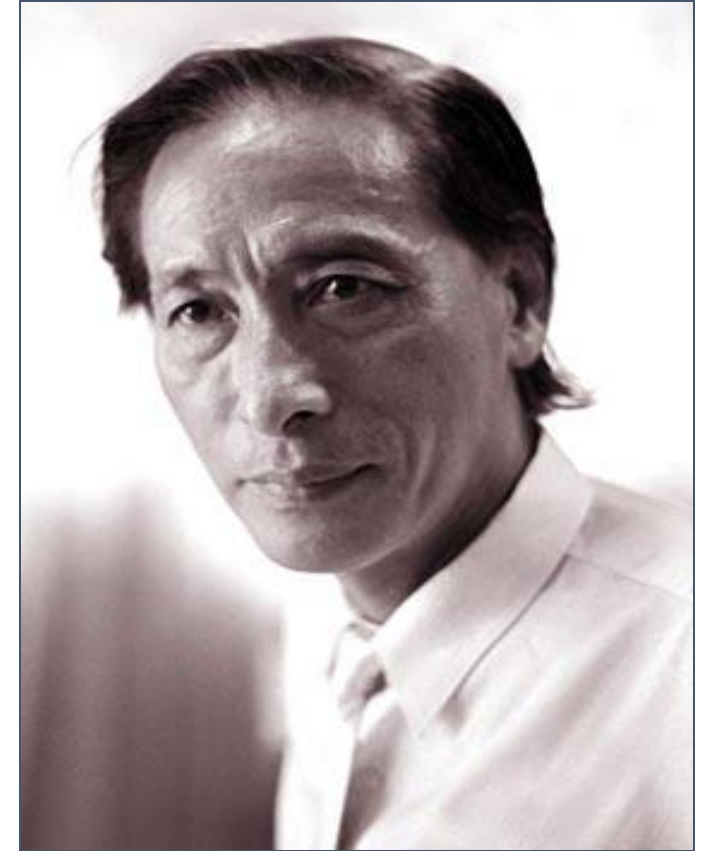
Sức hủy diệt ghê gớm của
chiến tranh

Sức mạnh tinh thần, khí
phách hào hùng của dân tộc

→ **Tác dụng:** Tôn lên lí tưởng cao đẹp và thể hiện tấm lòng yêu nước nồng nàn của người lính lái xe + Tạo nên một kết thúc bất ngờ, thú vị.

Nhà thơ Phạm Tiến Duật tâm sự:
“ ... Hình ảnh cuối cùng tỏa lên bài thơ, làm bài thơ lung linh một ý nghĩa, một tình yêu. Phải, chỉ cần có “ một trái tim”, một trái tim yêu yêu nước, một lòng khao khát giải phóng miền Nam thì tất cả những cái thiếu kia đâu có hề gì. Vậy đó, khí phách ngang tàng mà vẫn tha thiết yêu thương...”

(Văn lớp 9 không khó như bạn nghĩ/ nhiều tác giả)

III. Tổng kết

Hình ảnh chiếc xe không kính

```
graph TD; A[Hình ảnh chiếc xe không kính] --> B[Lái xe không kính đầy những khó khăn]; A --> C[Nhưng cũng có cái thú của nó]; B --> D[Hình ảnh người lính lái xe: can trường, mạnh mẽ, yêu đời, lạc quan, yêu nước, ý chí giải phóng miền Nam]; C --> D;
```

Lái xe không kính
đầy những khó khăn

Nhưng cũng có cái
thú của nó

Hình ảnh người lính lái xe: can trường, mạnh mẽ, yêu đời, lạc quan, yêu nước, ý chí giải phóng miền Nam

PHIẾU SỐ 1

Nhà thơ Phạm Tiến Duật có câu thơ thật độc đáo:

*“Không có kính không phải vì xe không có kính
Bom giạt bom rung kính vỡ đi rồi”*

Và trên chiếc xe ấy, người chiến sĩ lái xe đã:

*“Nhìn thấy gió vào xoa mắt đắng
Thấy con đường chạy thẳng vào tim.
Thấy sao trời và đột ngột cánh chim
Như sa như ùa vào buồng lái”.*

Câu 1: Những câu thơ vừa dẫn trích trong tác phẩm nào? Cho biết năm sáng tác của tác phẩm đó.

Câu 2: Chỉ ra từ phủ định trong câu thơ độc đáo trên. Việc dùng liên tiếp từ phủ định ấy nhằm khẳng định điều gì và góp phần tạo nên giọng điệu nào cho bài thơ?

Câu 3: Dựa vào khổ thơ trên, hãy viết đoạn văn nghị luận khoảng 12 câu theo cách lập luận diễn dịch làm rõ cảm giác của người chiến sĩ lái xe trên chiếc xe không kính, trong đó có sử dụng câu phủ định và phép thế (gạch dưới câu phủ định và những từ ngữ dùng làm phép thế).

Câu 4: Chép lại hai câu thơ liên tiếp sử dụng từ phủ định trong tác phẩm (được xác định ở câu hỏi 1).

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 1: Những câu thơ vừa dẫn trích trong tác phẩm nào? Cho biết năm sáng tác của tác phẩm đó.

Câu 1:

- Những câu thơ trích trong “Bài thơ về tiểu đội xe không kính”
- Sáng tác năm 1969.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 2: Chỉ ra từ phủ định trong câu thơ độc đáo trên. Việc dùng liên tiếp từ phủ định ấy nhằm khẳng định điều gì và góp phần tạo nên giọng điệu nào cho bài thơ?

Câu 2: Chỉ ra từ phủ định và tác dụng của việc sử dụng từ phủ định:

- Từ phủ định là từ: “không”
- Việc dùng liên tiếp từ phủ định trên nhằm khẳng định:
  - + Nguyên nhân vì sao chiếc xe không có kính. Đó là do “Bom giạt bom rung kính vỡ đi rồi”.
  - + Phản ánh rõ hiện thực khốc liệt của cuộc chiến tranh chống Mỹ cứu nước diễn ra trên tuyến đường Trường Sơn.
- Cách sử dụng liên tiếp từ phủ định cũng góp phần tạo nên giọng điệu ngang tàng, thản nhiên, câu thơ rất gần với câu văn xuôi.

Câu 3: Dựa vào khổ thơ trên, hãy viết đoạn văn nghị luận khoảng 12 câu theo cách lập luận diễn dịch làm rõ cảm giác của người chiến sĩ lái xe trên chiếc xe không kính, trong đó có sử dụng câu phủ định và phép thế (gạch dưới câu phủ định và những từ ngữ dùng làm phép thế).

GỢI Ý TRẢ LỜI

- Cảm nhận được cảm giác mạnh mẽ, đột ngột cụ thể của người lái xe ngồi trong chiếc xe không kính.
- Qua khung cửa xe không có kính chắn gió, người lái xe tiếp xúc trực tiếp với thế giới bên ngoài:
- Điệp ngữ “nhìn thấy” kết hợp với các hình ảnh được liệt kê: gió, con đường, sao trời, cánh chim, làm rõ những khó khăn mà người lính lái xe đang phải đối mặt khi làm nhiệm vụ, nhưng cũng mang lại cho họ cảm giác thích thú: “xoa mắt đắng”, “chạy thẳng vào tim”, “Như sa như ùa vào buồng lái” => Nghệ thuật nhân hóa: “xoa”, “chạy thẳng”, “sa”, “ùa” khắc họa cảm giác rất cụ thể của người lính.

GỢI Ý TRẢ LỜI

- Qua các điệp ngữ “thấy” và “như”, khổ thơ cũng diễn tả một cách chính xác và gợi cảm tốc độ của những chiếc xe đang lao nhanh ra chiến trường. Người đọc cảm nhận được đoạn đường của xe chạy: khi thì là con đường chạy thẳng: “con đường chạy thẳng vào tim”, khi thì xe đang chạy ở lưng chừng núi, ở độ cao tiếp xúc với “sao trời”, với “cánh chim. Người đọc cảm nhận được cung đường gập ghềnh, khúc khuỷu đầy khó khăn mà người lính lái xe phải vượt quá.

- Qua cảm giác mạnh, đột ngột của người lính lái xe khi ngồi trong buồng lái, người đọc thấy được thái độ bất chấp khó khăn, nguy hiểm và tâm hồn lạc quan, trẻ trung, yêu đời của người lính lái xe trên tuyến đường Trường Sơn qua hình ảnh:

"... Sao trời và đột ngột cánh chim"

Như sa như ùa vào buồng lái"

Trong lời bài hát “Xe ta đi trong đêm Trường Sơn” có đoạn;

*“Nhưng đêm Trường Sơn
Đường tiền tuyến uốn quanh co
Mây trời đẹp quá,
vỡ kính rồi, trăng tràn cả vào xe”....*

(Nhạc và lời: Tân Huyền)

Câu 1: Đoạn lời bài hát trên gợi em liên tưởng đến bài thơ nào trong chương trình Ngữ văn lớp 9? Nêu tên tác giả và hoàn cảnh sáng tác bài thơ.

Câu 2: Tác giả đã đưa vào trong bài thơ em vừa gợi nhớ một hình ảnh rất độc đáo. Theo em, đó là hình ảnh nào? Việc sáng tạo hình ảnh đó của tác giả nhằm mục đích gì?

Câu 3: Dựa vào khổ thơ cuối của bài thơ, hãy viết một đoạn văn theo cách lập luận diễn dịch (khoảng 12 câu) làm rõ hình ảnh những chiếc xe và bức chân dung tuyệt vời về người chiến sĩ lái xe Trường Sơn. Trong đoạn có sử dụng một phép nối và một câu mở rộng thành phần (gạch chân, chú thích rõ).

Câu 4: Kể tên một tác phẩm thơ đã học cùng viết về đề tài người lính, ghi rõ tên tác giả.

Câu 1: Đoạn lời bài hát trên gọi em liên tưởng đến bài thơ nào trong chương trình Ngữ văn lớp 9? Nêu tên tác giả và hoàn cảnh sáng tác bài thơ.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 1: Lời bài hát đã gợi liên tưởng tới bài thơ sau:

- Tên bài thơ: “Bài thơ về tiểu đội xe không kính”
- Tác giả: Phạm Tiến Duật
- Hoàn cảnh sáng tác: Bài thơ sáng tác năm 1969, thời kì cuộc kháng chiến chống Mỹ đang diễn ra ác liệt, tác giả là bộ đội lái xe trên tuyến đường Trường Sơn.

Câu 2: Tác giả đã đưa vào trong bài thơ em vừa gọi nhớ một hình ảnh rất độc đáo. Theo em, đó là hình ảnh nào? Việc sáng tạo hình ảnh đó của tác giả nhằm mục đích gì?

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 2: Hình ảnh thơ độc đáo trong bài thơ, mục đích:

- Hình ảnh thơ độc đáo: Những chiếc xe không kính.
- Mục đích:
  - + Gọi về hiện thực khốc liệt chiến tranh
  - + Làm nổi bật vẻ đẹp của những chiến sĩ lái xe Trường Sơn.

Câu 3: Dựa vào khổ thơ cuối của bài thơ, hãy viết một đoạn văn theo cách lập luận diễn dịch (khoảng 12 câu) làm rõ hình ảnh những chiếc xe và bức chân dung tuyệt vời về người chiến sĩ lái xe Trường Sơn. Trong đoạn có sử dụng một phép nối và một câu mở rộng thành phần (gạch chân, chú thích rõ).

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 3: Viết đoạn văn làm rõ hình ảnh những chiếc xe và bức chân dung tuyệt vời về người chiến sĩ lái xe Trường Sơn:

* Hình ảnh chiếc xe:

- Bom đạn chiến tranh ngày càng làm nó hư hỏng, biến dạng: không kính, không đèn, không mui, thùng xe xước.
- Phân tích điệp ngữ không

* Những chiếc xe vẫn chuyên động tiến vào miền Nam phía trước:

* Bức chân dung tuyệt vời về người chiến sĩ lái xe Trường Sơn:

- Là bức chân dung về phẩm chất tâm hồn người chiến sĩ lái xe:

- Lòng dũng cảm ngoan cường...vượt mọi khó khăn chông chát.

- Ý chí quyết tâm chiến đấu “Vì miền Nam phía trước.

GỢI Ý TRẢ LỜI

* Phân tích hình ảnh hoán dụ trái tim, kết cấu "vẫn... chỉ cần" => vẻ đẹp hiên ngang bất khuất của người chiến sĩ lái xe.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 4: Kể tên một tác phẩm thơ đã học cùng viết về đề tài người lính, ghi rõ tên tác giả.

•Câu 4: Kể tên tác phẩm cùng đề tài:

Bài thơ: Đồng chí

Tác giả: Chính Hữu

PHIẾU SỐ 3

Cho câu thơ sau:

“Không có kính, ừ thì có bụi”

Câu 1: Chép chính xác 7 câu thơ tiếp theo và cho biết đoạn thơ em vừa chép nằm trong tác phẩm nào? Ai là tác giả? Tác phẩm được sáng tác trong hoàn cảnh nào?

Câu 2: Nét đặc sắc trong đoạn thơ em vừa chép là giọng điệu, ngôn ngữ và cấu trúc ngữ pháp. Hãy chỉ ra những câu thơ làm nên nét đặc sắc đó và cho biết tác dụng trong việc thể hiện nội dung của đoạn thơ.

Câu 3: Phân tích đoạn thơ trên, một bạn đã viết câu văn sau:
“Vậy là, với những câu thơ ngang tàng, khỏe khoắn, nhả thơ đã cho ta thấy thái độ ung dung hiên ngang, tâm hồn lạc quan trẻ trung của những người lính lái xe Trường Sơn nói riêng và thế hệ trẻ Việt Nam nói chung trong cuộc kháng chiến chống Mĩ oai hùng của dân tộc.”

Coi câu văn trên là câu cuối trong đoạn văn quy nạp, em hãy viết khoảng 10-12 câu để hoàn chỉnh đoạn văn. Trong đoạn văn có sử dụng 01 câu bị động, (gạch chân và chú thích rõ câu bị động)

Câu 1: Chép chính xác 7 câu thơ tiếp theo và cho biết đoạn thơ em vừa chép nằm trong tác phẩm nào? Ai là tác giả? Tác phẩm được sáng tác trong hoàn cảnh nào?

Câu 1: Chép thuộc, chính xác 7 câu thơ:

- Tên tác phẩm: Bài thơ về tiểu đội xe không kính
- Tên tác giả: Phạm Tiến Duật
- Hoàn cảnh sáng tác: Bài thơ sáng tác năm 1969, thời kì cuộc kháng chiến chống Mỹ đang diễn ra ác liệt, tác giả là bộ đội lái xe trên tuyến đường Trường Sơn.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 2: Nét đặc sắc trong đoạn thơ em vừa chép là giọng điệu, ngôn ngữ và cấu trúc ngữ pháp. Hãy chỉ ra những câu thơ làm nên nét đặc sắc đó và cho biết tác dụng trong việc thể hiện nội dung của đoạn thơ.

Câu 2: Các câu thơ đặc sắc về giọng điệu, ngôn ngữ, tác dụng:

- Một số câu thơ:

Không có kính, ừ thì có bụi

Chưa cần rửa, phì phèo châm điếu thuốc

Không có kính ừ thì ướm áo

Chưa cần thay, lái trăm cây số nữa

- Tác dụng: Cho ta thấy thái độ ngang tàng, ngạo nghễ, chấp nhận và vượt qua mọi khó khăn, gian khổ của người chiến sĩ lái xe

Câu 3: Phân tích đoạn thơ trên, một bạn đã viết câu văn sau: “Vậy là, với những câu thơ ngang tàng, khỏe khoắn, nhà thơ đã cho ta thấy thái độ ung dung hiên ngang, tâm hồn lạc quan trẻ trung của những người lính lái xe Trường Sơn nói riêng và thế hệ trẻ Việt Nam nói chung trong cuộc kháng chiến chống Mĩ oai hùng của dân tộc.”
Coi câu văn trên là câu cuối trong đoạn văn quy nạp, em hãy viết khoảng 10-12 câu để hoàn chỉnh đoạn văn. Trong đoạn văn có sử dụng 01 câu bị động, (gạch chân và chú thích rõ câu bị động)

Viết đoạn văn để thấy thái độ ung dung hiên ngang, tâm hồn lạc quan trẻ trung của những người lính lái xe Trường Sơn nói riêng và thế hệ trẻ Việt Nam nói chung trong cuộc kháng chiến chống Mĩ oai hùng của dân tộc:
- Thử thách, khó khăn ập tới cụ thể, trực tiếp. Đó là “bụi phun tóc trắng” và “mưa tuôn xối xả” (gió, bụi, mưa tượng trưng cho gian khổ thử thách ở đời). Trên con đường chi viện cho miền Nam ruột thịt, những người lính đã ném trái đủ mùi gian khổ.

GỢI Ý TRẢ LỜI

- Trước thử thách mới, người chiến sĩ vẫn không nao núng. Các anh càng bình tĩnh, dũng cảm hơn “mưa tuôn, mưa xối”, thơ tiết khắc nghiệt, dữ dội nhưng đối với họ tất cả chỉ “chuyện nhỏ”, chẳng đáng bận tâm, chúng như đem lại niềm vui cho người lính. Chấp nhận thực tế, câu thơ vẫn vút lên tràn đầy niềm lạc quan sôi nổi: “không có kính ừ thì có bụi, ừ thì ướt áo”. Những tiếng “ừ thì” vang lên như một thách thức, một chấp nhận khó khăn đầy chủ động, một thái độ cứng cỏi. Gian khổ hiểm nguy của chiến tranh chưa làm mảy may ảnh hưởng đến tinh thần của họ, trái lại họ xem đây là một dịp để thử sức mình.
- Những tiếng cười đùa, những lời hứa hẹn, quyết tâm vượt gian khổ hiểm nguy: “Chưa cần rửa... khô mau thôi”, cấu trúc câu thơ vẫn cân đối, nhịp nhàng theo nhịp rung của những bánh xe lăn. Câu thơ cuối có 7 tiếng mà có 6 thanh bằng “mưa ngừng gió lùa khô mau thôi” gợi cảm giác nhẹ nhõm, ung dung rất lạc quan, rất thanh thản. Đó là khúc nhạc vui của tuổi mười tám đôi mươi hoà trong những hình ảnh hóm hỉnh: “phì phèo châm điếu thuốc - nhìn nhau mặt lấm cười ha ha”... ý thơ rộn rã, sôi động như sự sôi động hối hả của đoàn xe trên đường đi tới.

PHIẾU SỐ 4

Trong bài thơ “Bài thơ về tiểu đội xe không kính” Phạm Tiến Duật có viết:

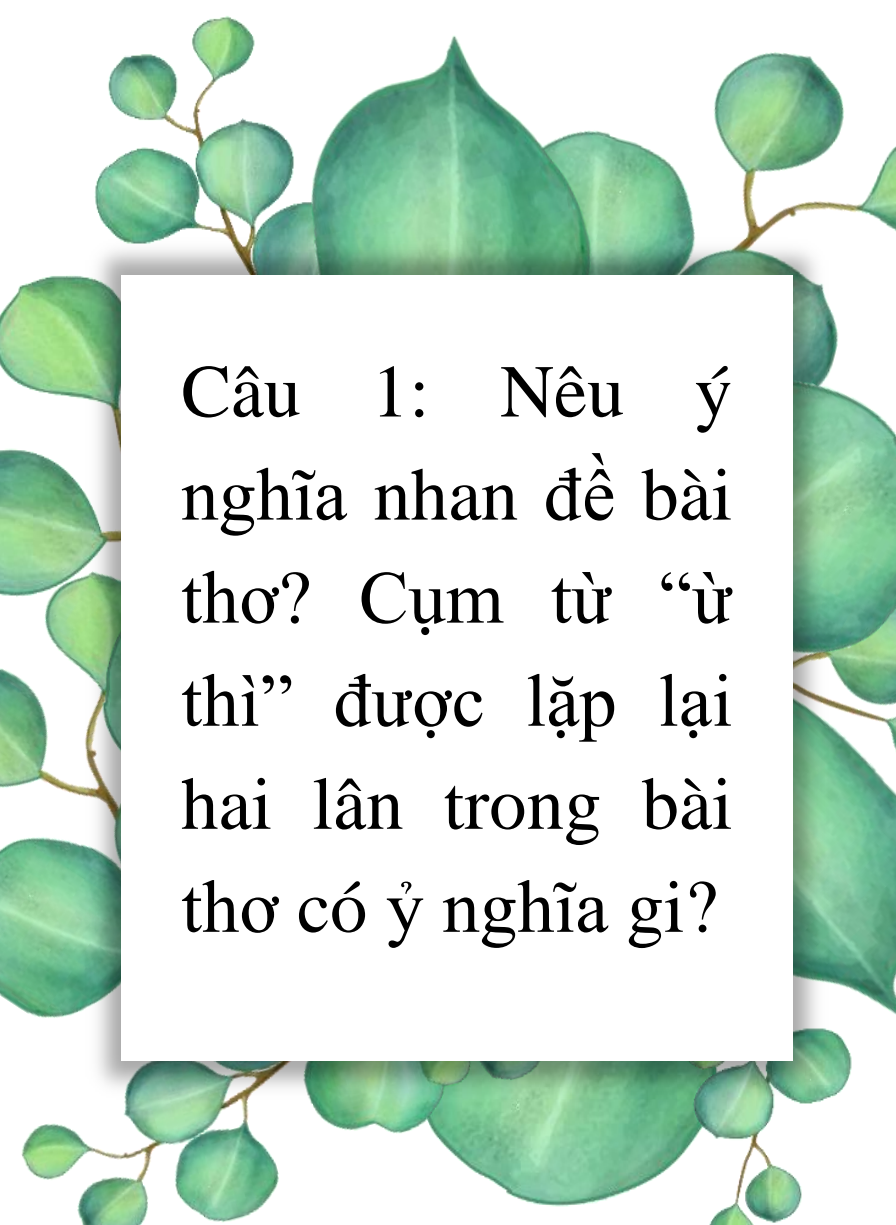
“Không có kính, ừ thì có bụi
Bụi phun tóc trắng như người già
Chưa cần rửa phì phèo châm điếu thuốc
Nhìn nhau mặt lấm cười ha ha”

Câu 1: Nêu ý nghĩa nhan đề bài thơ? Cụm từ “ừ thì” được lặp lại hai lần trong bài thơ có ý nghĩa gì?

Câu 2: Khổ thơ trên đã ngợi ca vẻ đẹp nào của người lính lái xe Trường Sơn?

Câu 3: Viết đoạn văn khoảng 12 câu theo cách lập luận tổng - phân - hợp trình bày cảm nhận của em về khổ thơ trên làm rõ vẻ đẹp của người lính lái xe Trường Sơn có sử dụng câu phủ định, phép lặp? (chỉ rõ)

Câu 4: Kể tên một bài thơ khác ghi rõ tên tác giả trong chương trình Ngữ văn 9 cũng viết về người lính không sợ gian khổ hy sinh. Từ đó em có suy nghĩ gì về sự hy sinh của những người lính trong công cuộc bảo vệ Tô quốc? (Không quá 5 dòng)

Câu 1: Nêu ý nghĩa nhan đề bài thơ? Cụm từ “ừ thì” được lặp lại hai lần trong bài thơ có ý nghĩa gì?

Câu 1: Ý nghĩa nhan đề và tác dụng của cụm từ “ừ thì”:

* Ý nghĩa nhan đề:

- Nhan đề dài, tưởng như có chỗ thừa nhưng thu hút người đọc ở cái vẻ lạ độc đáo của nó.
- Làm nổi bật hình ảnh toàn bài: những chiếc xe không kính.
- Hai chữ "Bài thơ" thêm vào cho thấy rõ hơn cách nhìn, cách khai thác hiện thực của tác giả muốn nói về chất thơ của hiện thực khốc liệt thời chiến tranh, chất thơ của tuổi trẻ hiên ngang, dũng cảm vượt lên thiếu thốn, gian khổ hiểm nguy của thời chiến.

* Tác dụng lặp cụm từ “ừ thì”:

- Lặp cấu trúc.
- Giọng điệu ngang tàng, thản nhiên, ngôn ngữ giàu tính khẩu ngữ.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 2: Khổ thơ trên đã ngợi ca vẻ đẹp nào của người lính lái xe Trường Sơn?

- Câu 2: Vẻ đẹp của người lính:
  - - Dũng cảm, kiên cường đối mặt với khó khăn hiểm nguy.
  - - Trẻ trung, sôi nổi, lạc quan yêu đời.

Câu 3: Viết đoạn văn khoảng 12 câu theo cách lập luận tổng - phân - hợp trình bày cảm nhận của em về khổ thơ trên làm rõ vẻ đẹp của người lính lái xe Trường Sơn có sử dụng câu phủ định, phép lặp? (chỉ rõ)

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 3: Viết đoạn văn làm rõ vẻ đẹp của người lính lái xe:

- Thử thách, khó khăn ập tới cụ thể, trực tiếp. Đó là “bụi phun tóc trắng” (gió, bụi tượng trưng cho gian khổ thử thách ở đời). Trên con đường chi viện cho miền Nam ruột thịt, những người lính đã ném trái đũa mùi gian khổ.
- Trước thử thách mới, người chiến sĩ vẫn không nao núng. Các anh càng bình tĩnh, dũng cảm hơn. Thời tiết khắc nghiệt, dữ dội nhưng đối với họ tất cả chỉ “chuyện nhỏ”, chẳng đáng bận tâm, chúng như đem lại niềm vui cho người lính. Chấp nhận thực tế, câu thơ vẫn vút lên tràn đầy niềm lạc quan sôi nổi: “Không có kính ừ thì có bụi”.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Những tiếng “ừ thì” vang lên như một thách thức, một chấp nhận khó khăn đầy chủ động, một thái độ cứng cỏi. Gian khổ hiểm nguy của chiến tranh chưa làm mảy may ảnh hưởng đến tinh thần của họ, trái lại họ xem đây là một dịp để thử sức mình.

- Những tiếng cười đùa, những lời hứa hẹn, quyết tâm vượt gian khổ hiểm nguy:

“Chưa cần rửa”, cấu trúc câu thơ vẫn cân đối, nhịp nhàng theo nhịp rung của những bánh xe lăn. Câu thơ cuối gợi cảm giác nhẹ nhõm, ung dung rất lạc quan, rất thanh thản. Đó là khúc nhạc vui của tuổi mười tám đôi mươi hoà trong những hình ảnh hóm hỉnh: “phì phèo châm điều thuốc - nhìn nhau mặt lấm cười ha ha”... ý thơ rộn rã, sôi động như sự sôi động hồi hả của đoàn xe trên đường đi tới.

=> Những vần thơ ít chất thơ nhưng càng đọc thì lại càng thấy thích thú, giọng thơ có chút gì nghịch ngợm, lỉnh tráng. Ta nghe như họ đang cười đùa, tếu táo với nhau vậy.

PHIẾU SỐ 5

Đọc đoạn thơ sau và trả lời các câu hỏi:

Bếp Hoàng Cầm ta dựng giữa trời

.....

Chỉ cần trong xe có một trái tim.

(Trích Ngữ văn 9, tập một)

Câu 1: Đoạn thơ trên nằm trong tác phẩm nào? Giới thiệu ngắn gọn về tác giả và hoàn cảnh sáng tác của tác phẩm ấy.

Câu 2: Tìm một hình ảnh ẩn dụ trong đoạn thơ trên và nêu tác dụng của hình ảnh ẩn dụ đó.

Câu 3: Tại sao nói hình ảnh những chiếc xe không kính là một sáng tạo độc đáo của Phạm Tiến Duật?

Câu 4: Viết đoạn văn nêu cảm nhận về khổ cuối bài thơ để thấy được ý chí chiến đấu, quyết tâm sắt đá, tình cảm sâu đậm với miền Nam ruột thịt.

Câu 5: Từ việc cảm nhận phẩm chất của những người lính trong bài thơ trên và những hiểu biết xã hội của bản thân, em hãy trình bày suy nghĩ (khoảng nửa trang giấy thi) về lòng dũng cảm.

Câu 1: Đoạn thơ trên nằm trong tác phẩm nào? Giới thiệu ngắn gọn về tác giả và hoàn cảnh sáng tác của tác phẩm ấy.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 1 : Nêu xuất xứ, tác giả và hoàn cảnh sáng tác:

- Bài thơ: "Bài thơ về tiểu đội xe không kính"
- Tác giả: Phạm Tiến Duật
- Hoàn cảnh sáng tác: Bài thơ được sáng tác năm 1969 giữa lúc cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ đang diễn ra vô cùng ác liệt, tác giả là bộ đội lái xe trên tuyến đường Trường Sơn.

Câu 2: Tìm một hình ảnh ẩn dụ trong đoạn thơ trên và nêu tác dụng của hình ảnh ẩn dụ đó.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 2: Hình ảnh ẩn dụ, hoán dụ và tác dụng:

- Hình ảnh ẩn dụ: trời xanh
- Tác dụng: làm tăng sức gợi hình, gợi cảm cho điều tác giả muốn thể hiện. Trời xanh là ẩn dụ cho hòa bình và cuộc sống tươi đẹp.
- Hình ảnh hoán dụ: Trái tim
- Tác dụng: “trái tim” chỉ tình yêu Tổ quốc lớn lao, như máu thịt, như mẹ cha, như vợ, như chồng...; chỉ khát khao giải phóng miền Nam thống nhất đất nước của người lính.

Câu 3: Tại sao nói hình ảnh những chiếc xe không kính là một sáng tạo độc đáo của Phạm Tiến Duật?

Câu 3: Hình ảnh những chiếc xe không kính rất độc đáo vì:

- Đó là những chiếc xe có thực trên tuyến đường Trường Sơn trong thời kì chống Mĩ và đã đi vào thơ Phạm Tiến Duật cũng rất thực, không một chút thi vị hóa.

- Hình ảnh ấy vừa nói lên cái khốc liệt của chiến tranh vừa làm nổi bật chân dung tinh thần của người lính; thể hiện phong cách thơ của Phạm Tiến Duật: nhạy cảm với nét ngang tàng, tinh nghịch, yêu thích cái lạ.

Câu 4: Viết đoạn văn nêu cảm nhận về khổ cuối bài thơ để thấy được ý chí chiến đấu, quyết tâm sắt đá, tình cảm sâu đậm với miền Nam ruột thịt.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 4: Viết đoạn văn để thấy được ý chí chiến đấu, quyết tâm sắt đá, tình cảm sâu đậm với miền Nam ruột thịt:

- Trải qua mưa bom bão đạn, những chiếc xe ban đầu đã không có kính, nay càng trở nên hư hại hơn, vật chất ngày càng thiếu thốn.
- Điệp ngữ và cũng là từ phủ định “không có” được nhắc lại ba lần không chỉ nhấn mạnh sự thiếu thốn đến tận tụy của những chiếc xe mà còn cho ta thấy mức độ ác liệt của chiến trường. Nhưng không có gì có thể cản trở được sự chuyển động của những chiếc xe không kính ấy.

- Bom đạn quân thù có thể làm biến dạng chiếc xe nhưng không đè bẹp được tinh thần, ý chí chiến đấu của những chiến sĩ lái xe. Xe vẫn chạy không chỉ vì có động cơ máy móc mà còn có một động cơ tinh thần “vì miền Nam phía trước” của người lính lái xe.
- Đối lập với tất cả những cái “không có” ở trên là một cái “có” duy nhất. Đó là trái tim - sức mạnh của người lính. Sức mạnh con người đã chiến thắng bom đạn kẻ thù.
- Trái tim là một hình ảnh hoán dụ tuyệt đẹp gợi ra biết bao ý nghĩa. Trái tim ấy thay thế cho tất cả những thiếu thốn “không kính, không đèn” hợp nhất với người chiến sĩ lái xe thành một cơ thể sống để tiếp tục tiến lên phía trước hướng về miền Nam thân yêu.
- Trái tim trở thành nhãn tự bài thơ, cô đúc ý toàn bài, hội tụ vẻ đẹp của người lính và để lại cảm xúc sâu lắng trong lòng người đọc.
- Trái tim người lính tỏa sáng rực rỡ mãi đến mai sau khiến ta không quên một thế hệ thanh niên thời kỳ chống Mỹ oanh liệt.

Câu 5: Từ việc cảm nhận phẩm chất của những người lính trong bài thơ trên và những hiểu biết xã hội của bản thân, em hãy trình bày suy nghĩ (khoảng nửa trang giấy thi) về lòng dũng cảm.

GỢI Ý TRẢ LỜI

Câu 5: Viết đoạn nghị luận xã hội nêu suy nghĩ về lòng dũng cảm:

a. Khẳng định vấn đề:

- Những người lính trong “Bài thơ về tiểu đội xe không kính” dù ở nơi đâu khi làm bất cứ việc gì họ cũng đều là những người có lòng dũng cảm.
- Là tiêu biểu cho tuổi trẻ Việt Nam anh hùng thời kháng chiến chống Mỹ.

b. Giải thích khái niệm:

Dũng cảm là không sợ nguy hiểm, khó khăn. Người có lòng dũng cảm là người không run sợ, không hèn nhát, dám đứng lên đấu tranh chống lại cái xấu, cái ác, các thế lực tàn bạo để bảo vệ công lí, chính nghĩa

c. Biểu hiện:

Dũng cảm là phẩm chất tốt đẹp của con người ở mọi thời đại:

- Trong lịch sử đấu tranh chống giặc ngoại xâm của dân tộc Việt Nam (nêu dẫn chứng)

- Ngày nay: trên mặt trận lao động sản xuất, đấu tranh phòng chống tội phạm (nêu một vài tấm gương tiêu biểu của chiến sĩ cảnh sát, bộ đội...)
- Trong cuộc sống hằng ngày: cứu người bị hại, gặp nạn
- Liên hệ tình hình biển Đông hiện nay, lòng dũng cảm của các chiến sĩ cảnh sát biển, đang ngày đêm bám biển bảo vệ chủ quyền của dân tộc.

d. Bàn bạc mở rộng

- Những người nhầm tưởng lòng dũng cảm với hành động liều lĩnh, mù quáng, bất chấp công lý.
- Phê phán những người hèn nhát, bạc nhược không dám đấu tranh, không dám đương đầu với khó khăn thử thách để vươn lên trong cuộc sống.

e. Liên hệ thực tế và bản thân:

- Trách nhiệm của tuổi trẻ trong việc rèn luyện lòng dũng cảm, phát huy truyền thống quý báu của dân tộc
- Rèn luyện tinh thần dũng cảm từ việc làm nhỏ nhất trong cuộc sống hàng ngày nơi gia đình, nhà trường như dám nhận lỗi khi mắc lỗi, dũng cảm chỉ khuyết điểm của bạn
- Liên hệ bản thân đã dũng cảm trong những việc gì...